

Vídeňská filharmonie

foto www.lukasbeck.com

Hudební program otevřela skladba pietního a reprezentativního charakteru, kterou složil významný německý skladatel Aribert Reimann v letech 2012–2013 na zakázku Vídeňského koncertního domu k letošnímu slavnostnímu výročí. *Prolog k Beethovenově 9. symfonii na text Friedricha Schillera pro sbor a smyčcový orchestr* zrcadlí výstižně radostnou i bolestnou historii a lidský osud. Na bázi střídání a pozvolného prolínání sboru a orchestru, tanečních melodií, táhlých

a ponurých motivů, pietních ztišení, hudebních zastavení a náhlých překvapivých souznění frází s maximálním tónovým rozpětím docílil Reimann účtyhodné oslavy člověka a důstojného velkolepého přechodu k vrcholnému klasicistnímu dílu Ludwiga van Beethovena *Symfonii č. 9 d moll, op. 125*. Venezuelský dirigent **Gustavo Dudamel** přistoupil k oběma dílům s vnitřní koncentrací, vytříbeným citem pro detaily a pulsující výstavbu celku kompozic, které vystavěl neo-

byčejně expresivně. Ze sólistů se představili před vyprodaným sálem americká sopranistka **Julianna Di Giacomo**, švédská mezosopranistka **Katarina Karnéus**, německý tenorista **Klaus Florian Vogt** a italský basbarytonista **Luca Pisaroni**. Společně s Vídeňskou pěveckou akademií korunovali mimořádné provedení především v *Ódě na radost*. Vídeňská filharmonie hrála muzikálně a excelentně.

Oslavy přilákaly na hudební a společenské akce více než 7 000 návštěvníků. Vedle dvou hlavních koncertů Vídeňské filharmonie, které byly uvedeny se stejným programem v sobotu odpoledne a v neděli dopoledne, zněla v dalších sálech i ve foyer hudba nejrůznějších žánrů.

Program jubilejních oslav vycházel ještě z plánů minulého vedení instituce. Bývalý rakouský intendant **Bernhard Kerres** ukončil své funkční období na konci loňské 100. sezony (viz rozhovor *HARMONIE* 7/2013). Dne 1. července 2013 se ujal jeho postu Rakušan **Matthias Naske**, který svůj hlavní cíl upřesnil: „*Chtěl bych budovat spolupráci s prestižními vídeňskými institucemi a přál bych si, aby naše programy lákaly návštěvníky různých společenských vrstev, ale nechci se jim podbízet a vydávat cestou komerce.*“ ■

Setkání v La Foce

Mirka Zemanová

Incontri in Terra di Siena Festival, který letos (19. – 28. 8.) oslavil 25. výročí vzniku, se koná v kostelech, palácích a na náměstích měst a vesnic ve Val d'Orcia. Ač na půl cesty mezi Florencií a Římem, toto rozsáhlé údolí je dosud méně známé než ostatní části Toskánska, mimo jiné proto, že tento koutek regionu byl po značnou dobu o hodně chudší. Jedete-li přes Chianti, převládá v krajině zelená barva; na jihovýchod od Sieny je příroda stále divočejší a méně svěží a údolí Val d'Orcia je – alespoň v létě – téměř suché. Je totiž součástí Crete Senesi, úseku pustých, erodovaných hliněných kopců, které, jak psala anglo-americká spisovatelka Iris Origo, jsou „holé a bezbarvé jako sloní záda“. Přesto má kopcovitá krajina určitou podivnou krásu, a **kvalita světla v tamějším pleneru je jedinečná.**

Iris Origo a její manžel, florentinský šlechtic Antonio Origo, koupili zdejší panství La Foce (poblíž města Chianciano Terme) v roce 1924. Původní sídlo zrekonstruovali a rozšířili pod dohledem britského architekta Cecilia Pinsenta (1884-1963), známého inovativními návrhy zahrad v Toskánsku v letech 1909 až 1939, v duchu italských návrhářů 16. století. Na svahu pod vilou vytvořili Origovi velkou zahradu ve formálním stylu; těžko si lze představit, kolik nákladů a práce museli do projektu v této vyprahlé krajině vložit. Krásná zahrada dnes přitahuje návštěvníky z celého světa. Přestavba

vily a vytvoření zahrady však nebyly jedinými projekty, do kterých se manželé Origovi dali. Mezi dvěma světovými válkami navrhla italská vláda ambiciózní program revitalizace země, především v zemědělství a její infrastruktuře. Řada tehdejších italských velkostatkářů a šlechticů utvořila konzorcium a začala na svých panstvích postupně se stavbou silnic, škol a nemocnic. Tak tomu bylo i ve Val d'Orcia – zemědělství tam bylo primitivní, silnice velmi špatné a oblast trpěla devadesátiprocentní negra-

motností. Mottem rodiny Origových však vždy bylo „pomáhat jiným“; postupem času měli na svém panství 53 vesnic a pak započali s jejich revitalizací. Bohužel příchodem 2. světové války vzaly další plány za své, jak popisuje Iris Origo ve své pozoruhodné knize *War in Val D'Orcia* (Válka v údolí d'Orcia). V 50. letech došlo v Itálii k dalším sociálním změnám: vzhledem k novým metodám bylo na venkově třeba stále méně pracovních sil, původní obyvatelé se začali stěhovat do měst a údolí d'Orcia se postupně vyliďňovalo. „Tehdy se italská společnost navíc dívala na to, co rodiče vybudovali, dost svrchu – nebyl to

Zahrada panství La Foce a údolí d'Orsia

pravý socialismus," řekla mi v nedávném rozhovoru jedna z jejich dvou dcer, Benedetta Origo. „Mnozí místní starší občané si však na ně uchovali dobré vzpomínky – nejdůležitějším dědictvím mých rodičů v La Foce je kultura a humánní postoj.“

Některé domy v oblasti zakoupili po čase angličtí, německí, holandská a jiní pravidelní návštěvníci Itálie, nebo zámožní Italové z větších měst. Po smrti manželů Origových v 80. letech pak bylo panství rozděleno mezi jejich dvě dcery, Benedettu a Donatu; cembalistka Benedetta a její manžel, známý houslista argentinského původu Alberto Lysy, založili v roce 1988 festival Incontri di Terra di Siena. Klíčovým slovem bylo Incontri – Setkání. Na jaká setkání na festivalu si Benedetta Origo vzpomíná nejvíce? „Uskutečnilo se zde tolik nádherných a zajímavých koncertů! Piliřem festivalu je síla tradice, a sami muzikanti zde chtějí účinkovat. Například klavírista Pascal Rogé u nás působil tři roky jako Visiting Artistic Director. Přivedl i Vladimíra Ashkenazyho, který zde pak třikrát vystoupil.“ Ashkenazy dosud patří mezi členy hlavního výboru festivalu, k nimž se řadí i klavírista Maurizio Pollini, dirigent Charles Dutoit, anglický herec Colin Firth, jehož žena je Italka, a nedávno zesnulý skladatel Hans Werner Henze, který v Itálii žil řadu let.

Festival je pro La Foce velmi důležitý, neboť poskytuje místním obyvatelům pracovní možnosti; na festivalu vypomáhá i řada dobrovolníků. Festival však nedostává žádnou státní subvenci a finančně jej udržet nebylo vždy lehké. „Někdy jsme mohli uspořádat jen jeden koncert za rok," řekla mi paní Origo, „ale chtěli jsme udržet kontinuitu, a to se nám podařilo.“

Mezi sponzory patří někteří významní italská magnáti (například rodina Bulgari) a také kruh přátel festivalu. A během posledních čtyř let má festival podporu i od kruhu amerických přátel.

Dramaturgie festivalu je vytvořena tak, aby přilákala posluchače nejrůznějšího věku a vkusu. V městech, městečkách i vesničkách tohoto údolí (Chiusi, Pienza, Montepulciano a další) uslyšeli letos návštěvníci mezi 19. a 28. červencem celkem deset koncertů. Na programu byly jak orchestrální koncerty s hudbou Wagnera, Verdiho a Prokofjeva (Orchestra della Toscana), tak speciální program argentinské hudby (*Te amo Argentina* se sólisty z Menuhinovy akademie – Piazzolla, Ginastera, Lalo Schifrin a další) a večer anglického souboru Red Priest s názvem *Piráti baroka*. Festival uzavřelo proslulé duo hudebních virtuosů/komiků Igudesman & Joo s programem nazvaným *A Little Nightmare Music*, parafrázujícím *Malou noční hudbu*.

Většinu programu festivalu tvořily komorní koncerty – dvakrát *Quartetto di Cremona* (italská hudba, Beethoven op. 131, Mozart, Franck), na dvou koncertech vystoupili *Quartetto di Cremona* a výborný americký klavírista Andrew van Oyen a *Kvintet Antonia*

Lysyho (Ani Kavafian a Julie Eskar – housle, Ettore Causa – viola a Antonio Lysy – violoncello). Úroveň interpretace byla skutečně vysoká. Andrew van Oyen vystoupil i na sólovém koncertu, na letošním festivalu snad nejlepším; na dramaturgicky perfektním programu byla Bachova první *Partita*, Gershwinova *Preludia* a Chopin (včetně *Sonáty č. 3 op. 58*). Večer měl velké kouzlo: malý románský kostelíček ve vesničce Castiglione del Trinoro, kde se koncert konal, je vysoko nad údolím, kde je ovzduší na rozdíl od níže položených území příjemné. Nad mírně zamíženou nížinou zářil toho večera narudlý měsíc a o přestávce teklo víno proudem. Na koncertě nemohlo být víc než 150 posluchačů, návštěvníci však mohli slyšet erudované diskuse o interpretaci přinejmenším v pěti jazycích. „Ano, máme zde řadu místních cizinců“, usmála se mé otázkou paní Origo. „V údolí mají domy Norové, Němci, Holanďané, Angličané, Američané... a patří k našim stálým návštěvníkům. Mnozí plánují dovolenou tak, aby mohli festivalu věnovat až 10 dní.“

Pokud snad tento večer působil dojmem, že festival má exkluzivní charakter, další z koncertů (v městečku Città di Pieve) byl zcela jiný. Kvintet špičkových smyčcových hráčů (mimo jiné violoncellistě *Ralph Kirshbaum a Antonio Lysy*) zahrál v barokním kostelíku Sant'Agostino kvinteta Schuberta a Boccheriniho. Kirshbauma není třeba představovat, ale i Lysy je hráčem světové úrovně, se skvělou technikou a tónem, elegantním projevem a velkým citem pro komorní hru. Místní publikum projevilo o koncert velký zájem a potěšila zejména hojná účast mládeže. Festival dává šanci i mladým hudebníkům: sólisté z Menuhinovy mezinárodní akademie účinkovali v rámci rezidence na festivalu nejen na večeru argentinské hudby, ale i na dalších koncertech, například v paláci Ricci v Montepulciano (Beethoven, Ysaÿe, Paganini, Schubert, Bartók).

Plány festivalu na rok 2014? „V současné době jsme schopni uspořádat šest až deset koncertů ročně," řekl mi Antonio Lysy. „Tématem příštího roku bude mládí různých věkových vrstev, v různých zemích.“ Mladým hudebníkům budou navíc předávat znalosti vlivní profesionálové. „Nejdůležitějšími aspekty festivalu jsou nejen hudba, povaha a krása místa, kde se koná, ale i sociální stránka projektu," dodává Antonio. „Naším cílem bylo vždy zachovat dědictví La Foce a přivést dohromady muzikanty, aby mohli znovu najít v hudbě něco nového.“

„Jak mne uklidňuje pomyslet v mém věku, že drahý přítel Antonio Lysy je průvodcem a ředitelem Incontri, snad nejmilovanějším a nejmladším ze všech festivalů," napsal kdysi Yehudi Menuhin. Po pětadvaceti letech trvání není už festival tím nejmladším, ale muzikanti jej mají stále v lásce. I v dnešní problematické Itálii je možné dosáhnout podobného úspěchu, pokud všichni, kdo na projektu pracují, mu skutečně oddaně slouží. ■

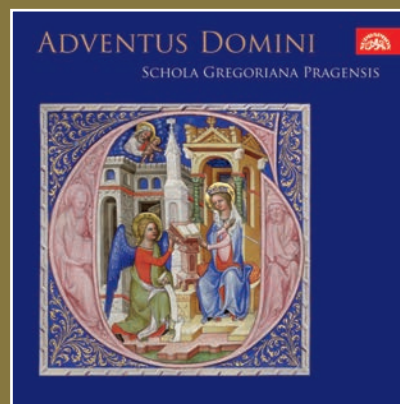

Jan Dismas Zelenka Missa Nativitatis Domini MUSICA FLOREA

SU 4111-2

Adventus Domini adventní mše Rorate v českých kancionálech 15.–16. století SCHOLA GREGORIANA PRAGENSIS

SU 4071-2

Rorate Coeli Advent a Vánoce v barokní Praze COLLEGIUM MARIANUM

SU 4002-2

Objednávat CD lze následovně

poštou: Supraphon a. s., Palackého 1, 112 99 Praha 1
e-mail: objednavka@supraphon.cz • faxem: 221 966 630

www.facebook.com/SupraphonClassics